

KAZDA

ABY VÁS ROSTLINY MILOVALY

VYPĚSTUJTE SI ZELENOU OÁZU DOMA I VE SVÉM SRDCI

SUMMER RAYNE OAKES

ABY VÁS ROSTLINY MILOVALY

Vypěstujte si zelenou oázu doma
i ve svém srdci

.....

SUMMER RAYNE OAKES

ILUSTRACE: MARK CONLAN

KAZDA

Vydalo Nakladatelství KAZDA, s.r.o. v roce 2020

Nové sady 2

602 00 Brno

www.knihykazda.cz

info@knihykazda.cz

Tel. 725 518 237

Elektronické vydání:

Vydalo Nakladatelství KAZDA, s.r.o.

Všechna práva vyhrazena

Datum poslední aktualizace: únor 2020

Formát elektronické knihy: epub 978-80-88316-62-6

Vytvoření elektronické verze PureHTML.cz, 2020

Papírové vydání:

Původní název: *How to make a plant to love you od Summer Rayne Oakes*

© Portfolio, an imprint of Penguin Publishing Group, a division of Penguin

Random House LLC, 2019.

Illustrations copyright © 2019 Mark Conlan

1. vydání

Přeložila: Vendula Hlavová

Odborná redakce: Vojtěch Zavadil

Jazyková redakce: Dagmar Winklerová

Sazba a úprava obálky: Jindřich Hoch

Tisk a vazba: Tisk Centrum s.r.o., Moravany u Brna, Česká republika

ISBN: 978-80-88316-49-7

Knihy lze zakoupit se slevou 20 % přímo u nakladatele na

www.knihykazda.cz nebo v knihkupectvích.

Rostlinám – mým učitelkám, družkám a společnicím – za vše,
co jsem se od vás za ty roky naučila,

a všem bláznivým nadšencům, kteří se někdy zamilovali
do rostliny. Necht' jsou vaše domovy plné zeleně.

DOPIS – SIMON SINEK

Vize je jasná: Stvořit svět, ve kterém se naprostá většina z nás každé ráno probouzí s inspirací, ve kterém se cítí bezpečně v práci a na konci dne se vrací domů s pocitem naplnění. Jsem přesvědčen, že nejlepším způsobem, jak takový svět vybudovat, je pomocí vůdců. Dobří vůdci. Skvělí vůdci. A proto jsem zasvětil svůj profesní život hledání, podpoře a posilování vůdců, kteří jsou odhodláni vést způsobem, jenž tuto vizi přivede k životu.

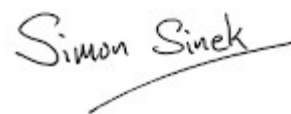
Vůdcovství však často zůstává nepochopeno. Nejde o postavení. Nejde o autoritu. Tohle přichází samovolně s vůdčí pozicí (a může vůdci pomoci fungovat výkonněji a obsáhleji), ale samotného vůdce netvoří. Vůdcovství není založeno ani tak na velení, jako spíše na péči o ty, kteří jsou nám svěřeni. Jde o bytostně lidské chování. A součástí pokroku dobrého vůdcovství je sdílení ponaučení, nástrojů a myšlenek, které nám všem pomáhají stát se těmi vůdci, jež bychom chtěli mít. Jednou z takových myšlenek je kniha *Aby vás rostliny milovaly*.

Do tohoto konceptu jsem se zamiloval, jelikož ve svém jádru je kniha *Aby vás rostliny milovaly* metaforou pro to, jak se díváme na ostatní a jak se k nim často chováme. Jde o přímočarou, ale jemnou připomínku toho, jak moc záleží na prostředí kolem nás. Pomyslete na to, jak se obvykle chováme k rostlinám doma: najdeme nějakou, která se nám líbí, umístíme ji do místnosti, kde ji chceme mít a kde si myslíme, že vypadá nejlépe, a pak čekáme, že se jí bude dařit. Tato strategie ovšem jen zvyšuje pravděpodobnost, že se rostlině nebude dařit a uvadne. Nejdříve totiž musíme porozumět rostlině a pak vytvořit podmínky, ve kterých se jí bude dařit. To samé platí i o lidech.

Příliš často narazíme na lidi, jejichž zkušenosti odpovídají práci, kterou potřebujeme odvést. Dáme jim tu práci a prostor a očekáváme, že se jim bude dařit. Taková strategie také zvyšuje pravděpodobnost, že se budou lopotit nebo se jim nepodaří dosáhnout svého přirozeného potenciálu. Existuje však řešení.

Někdo si může myslet, že kniha *Aby vás rostliny milovaly* je o tom, jak se starat o rostliny. Pokud však přijmeme filozofické náhledy, které se v ní skrývají, objevíme to cenné, díky čemuž se naučíme lépe jednat s *lidmi* a pečovat o ně – počínaje námi samými. Summer Rayne Oakes nás vezme na cestu, během které zjistíme, jak život kolem nás i nás samotné ovlivňuje prostředí, jež kolem sebe vytváříme. Pokud si dokážeme položit otázku, co od nás rostlina potřebuje, a ne, co od ní potřebujeme my, naučíme se ptát se na totéž i u lidí. Tento posun v přemýšlení je přesně tím, v čem spočívá služebné vedení. A pokud se všichni dokážeme naučit, jak k tomuto posunu dojít, budeme se divit, jak úžasně živoucí bude naše okolí, prostředí i náš život.

Tak šťastné sázení a sdílejte inspiraci!

A handwritten signature in dark ink that reads "Simon Sinek". The signature is written in a cursive, flowing style with a long horizontal line extending from the end of the name.

PŘEDMLUVA – WADE DAVIS

Tato kniha je milostným příběhem, který nás vybízí osvojit si zázraky rostlinné říše – všech těch úchvatných druhů orchidejí a begonií, árónů a fuchsii, jemných kapradin a tajuplných bromélií, které najdete venku v přírodě, ale bude se jim dařit i u vás doma. Summer Rayne Oakes se s námi dělí o to, jak pokojové rostliny změnily její život, a zároveň s ní prakticky prozkoumáme vztah, který je prospěšný i objevný.

Během sdílení své příjemné cesty (která přivedla peripatetickou ekologickou aktivistku a modelku k životu domácího zahradnického guru inspirovaného rostlinami a žijícího v městském bytě) nám předkládá základní paradox: všichni milujeme přírodu. Rostliny tvoří 80 % světové biomasy, a přesto většina z nás o botanice téměř nic neví. Možná známe několik desítek obvyklých rostlin, ale třeba nepojmenujeme ani jedinou rostlinu, kterou máme doma.

Rostliny jsou základem veškeré vědomé existence. Díky fotosyntéze sbírají zelené listy energii ze slunce, produkují potravu a vypouštějí kyslík do atmosféry. Bez toho by nikdo z nás nebyl naživu. Děti učíme provolávat hesla, recitovat verše, odříkávat modlitby a zpívat populární popěvky, a přesto ani po jednom z milionu nikdo nežádá, aby si zapamatoval stěžejní vzorec života: metabolickou dráhu, na které se oxid uhličitý a voda díky světelným fotonům přemění na sacharidy a kyslík.

Toto nejsou slova odsudku, vždyť já sám jsem byl vychován ve slepé nevědomosti o hlubším významu rostlin. Podobně jako Summer Rayne Oakes jsem i já vyrůstal s vášnivým zápallem pro přírodu a hodiny jsem trávil v lese a horách u nás doma. A i když jsem nakonec získal doktorát z biologie se specializací na etnobotaniku, až do třetího ročníku na vysoké jsem se

botanikou nikdy nezabýval. V mládí (a hlavně na střední škole) jsem si spojoval akademickou biologii s formaldehydem, naloženými krysami a bíle oděnými techniky ve školních laboratořích, které páchly po chemikáliích. Až časem jsem přišel na to, že i když jsou někteří učitelé biologie nudní, rostliny jsou nesmírně zajímavé a studium botaniky se pro mě stalo oknem, které ze široka odhaluje posvátnou podstatu samotného života.

Ve dvaceti jsem poprvé zažil ohromující majestátnost amazonského deštného pralesa. Je vlastně dost mírný. Je v něm vidět jen pár květů a rozhodně tu neuvidíte záplavy orchidejí. Jen tisíce různých odstínů zelené v nekonečném množství tvarů, forem a textur. Pokud se tu v tichosti usadíte, zaslechnete neustálý bzukot biologické činnosti (evoluce, chcete-li) pracující na plné obrátky. Z okraje stezek se u úpatí stromů kroubí liány a bylinné helikónie a kalatey ustupují před širokolistými árónovitými rostlinami, které šplhají v zástínu. Nad hlavou se vám vznášejí liány visící z ohromných stromů scelujících stromové patro do jediného vzájemně provázaného plátna života.

O rostlinách jsem toho moc nevěděl, a tak jsem prales zpočátku prožíval jen jako spleť forem, tvarů a barev, aniž bych pochopil jejich hlubší význam. Jako celek byly nádherné, ale nakonec mi připadaly nesrozumitelné a cizokrajné. Jakmile jsem se na ně však zadíval pohledem botanika, jednotlivé části skládačky náhle získaly své jméno, jméno naznačilo vztahy a vztahy se chvěly významem. Právě to považuji za největší botanický objev.

Na této objevné cestě mě doprovázel již zesnulý Timothy Plowman, chránělec legendárního amazonského rostlinného badatele Richarda Evanse Schultese. V polovině sedmdesátých let jsme s Timem na cestě inspirované naším velkým profesorem (a také umožněné jeho štědrostí a cele prodchnuté jeho duchem) prošli napříč celou Jižní Ameriku, křížujícíce Andy, abychom dosáhli mlžných lesů a odlehlých toků, které se ztrácely v Amazonii. Tim byl inspirujícím učitelem, drahým přítelem a úžasným botanikem. Byl jedním z mála těch, kteří dokázali určit taxonomickou klasifikaci jen tak, že květ podrželi proti světlu.

Zatímco jsme se prodírali na jih a sbírali několik tisícovek exemplářů do herbáře spolu s velkým množstvím živého materiálu, který měl skončit v botanických zahradách po celém světě, objevila se kniha, která vyvolala pozdvižení díky informaci, že pokojové rostliny reagují na hudbu a lidské

hlasy. Timovi celá ta myšlenka přišla trochu přitažená za vlasy. „Proč by se kytka zajímala o Mozarta?“ ptal se. „A i kdyby jo, proč by zrovna tohle na nás mělo dělat dojem? Dokážou jíst světlo, ne? Copak to nestačí?“

A pak se pustil do proslovu o fotosyntéze způsobem, jakým by umělec popsal barvu. Říkal, že při soumraku se proces obrátí a rostliny naopak začnou vydávat malé množství světla. O míze mluvil jako o zelené krvi rostlin a vysvětloval, že svou strukturou je chlorofyl v podstatě totožný s pigmentem v naší krvi. Jediným rozdílem je, že železo v hemoglobinu je u rostlin nahrazeno hořčíkem. Mluvil o tom, jak rostliny rostou. O tom, jak semínko trávy za den vytvoří téměř devadesát sedm kilometrů kořenových vlásků, což za celou sezonu dělá necelých deset tisíc kilometrů. O louce, jež ze sebe vydá každý den do vzduchu pět set tun vody. O květině, jež dokáže protlačit svůj květ skrz sedm centimetrů tlustý chodník. O tom, že jediná jehněda břízy vyprodukuje pět milionů zrněk pylu. O stromu, co žije čtyři tisíce let. O tom, že kmen jedlovce západního, zázraku biologického inženýrství, v sobě uchovává tisíce litrů vody a udrží větve až se sedmdesáti miliony jehlic, jež všechny zachycují sluneční světlo. Pokud byste jehlice jediného stromu rozprostřeli na zemi, vytvořily by fotosyntetický povrch o rozloze deseti fotbalových hřišť.

Na rozdíl od jiných botaniků, které jsem znal, nebyl Tim posedlý klasifikací. Latinské názvy pro něj byly koány či řadami veršů. Bez větší námahy si je pamatoval a obzvlášť si liboval v jejich původu. „Když vyslovíš název rostliny,“ říkal mi, „vyslovuješ jméno bohů.“

Mezi naše botanické objevy z těch dlouhých měsíců v terénu patřilo i pár nových halucinogenů, na které jsme přišli díky řadě experimentů sami na sobě. Profesor Schultes jednou zavtipkoval, že jsme se s Timem projedli skrz pralesy a křoviny And a horní Amazonie. V návaznosti na jedno z těchto zajímavých sezení jsem se podělil o objev s naším milovaným, nicméně pověstně konzervativním profesorem. Na kousek kartonu, který jsem našel odhozený na poušti, jsem načrtl prostou větu, kterou jsem později chtěl telegramem poslat do Harvardu. „Drahý profesore Schultesi,“ stálo tam, „všichni jsme pohyblivé rostliny.“ Tim mě vybízel k opatrnosti a naštěstí nebyl ten vzkaz nikdy odeslán.

I když v tu dobu mohl takový dopis dopadnout nepříznivě, předkládal základní pravdu. Život se vynořil z moře. Zvířata začala chodit. Rostliny zakořenily na místě. U zvířat se vyvinuly orgány, ve kterých se soustředily všechny funkce stěžejní pro přežití. U rostlin se naopak tyto funkce rozptýlily po celém organismu a celé tělo dýchalo a vytvářelo potravu skrz procesy dýchání a fotosyntézy. A protože taková decentralizovaná struktura produkce nevyžadovala mozek, u rostlin se nevyvinul. Každý zelený povrch vytváří potravu. Jak by řekl Tim, skutečným zázrakem rostlin není možnost, že by mohly reagovat na Mozarta, Beethovena či Beatles, ale to, že vůbec existují. Domněnka, že by rostliny komunikovaly s lidskou sférou za našich podmínek, je domýšlivost, která (více než cokoli jiného) ukazuje, že stále nejsme schopni ocenit to, čeho rostliny jako živé organismy za miliony let intenzivních evolučních tlaků a konkurence dokázaly dosáhnout.

Ani na okamžik tím nechci naznačit, že by věda již odhalila vše, co se dá o rostlinné říši zjistit. Summer Rayne Oakes v této úchvatné knize píše, že rostliny nás dál ohromují, dál přicházejí s dovednostmi, které dokážeme jen těžko vysvětlit, protože narážejí na hranice našich představ. Vezměte si například běžnou citlivku stydlivou (*Mimosa pudica*), půdokryvnou rostlinu, kterou známe spíše jako mimózu. Dotkněte se jejích listů a ony se obranně stáhnou, aby se pak znovu vzchopily a vystavily své fotosyntetizující povrchy slunci. Udělejte to ale několikrát za sebou stejné rostlině a v určité chvíli přestane na doteky reagovat. Člověk by tak mohl usuzovat, že jistým svérázným rostlinným způsobem pozná, že váš dotek neznamena hrozbu. A takové jednání ukazuje na určitou schopnost paměti, či alespoň něčeho jí podobného.

Další známku vědomého úmyslu rostlin najdeme v mírných deštných pralesích pacifického Severozápadu. Základ těchto lesů tvoří mycelia stovek druhů hub. Mycelia jsou vegetativní části houby. Jde o drobná vlasovitá vlákna, která se šíří organickou vrstvou na povrchu půdy, kde pohlcují potravu a urychlují tlení. Samotná houba je jednoduše plodnou strukturou, reprodukční částí. Mycelia při svém růstu neustále narážejí na kořeny stromů. Pokud se na jednom místě sejde ta správná druhová kombinace, nastanou pozoruhodné biologické události. Houba a strom spolu zformují mykorhizu, symbiotické partnerství, na kterém oba vydělají. Strom houbě poskytuje cukry vytvořené ze slunečního světla. Mycelia zase zlepšují schopnost stromu nasávat živiny a

vodu z půdy. Také produkují chemické látky, které podporují tvorbu nových kořenů a zlepšují imunitní systém. Bez tohoto svazku by se žádnému stromu nedařilo. Osud jedlovců západních natolik závisí na těchto mykorhizních houbách, že jejich kořeny sotva prorážejí povrch země, a to ačkoli se jejich kmeny tyčí vysoko k nebi. A to ještě nejsme u konce. V posledních pár letech výzkumníci zjistili, že jednotlivé stromy skrz síť houbových vláken (mycelia) selektivně vypouštějí cukry tak, aby zajistily, že přednost dostanou semenáče či odnože mateřského stromu. Po nich postupně následují semenáče stejného druhu a nakonec ostatní rostlinní obyvatelé lesa. Stromy poznají své příbuzné, stejně jako matka pozná přítomnost svého vlastního dítěte.

Rostliny dokonce i vidí. Nebo to platí alespoň o jednom případě botanické adaptace. *Boquila trifoliolata* je jediný druh monotypického rodu *Boquila*, kvetoucí rostlina z čeledi kokylovité (*Lardizabalaceae*), původem z mírných lesů středního a jižního Chile a Argentiny. Plazící se stonek vytváří listy, které napodobují tvar, velikost a formu olistění svého hostitelského stromu. Pokud by ale její úponky náhodou sáhly po podpoře jiného druhu, na stonku té samé rostliny vyraší listy napodobující vzhled druhého hostitele. Aby byla schopna takového triku, musí rostlina zcela jistě nějak vědět, jak její soused vypadá. A taky že ano: vnější buňky se chovají jako hrubá čočka, která se zaměřuje na morfologii obou hostitelů.

Tím vším chci říci, že nemusíme vyvolávat dojem nadpřirozena (či rostlinám ve své pýše přisuzovat lidské vlastnosti), abychom dokázali ocenit jejich zázračnost. Summer Rayne Oakes v tomto inspirujícím průvodci píše, že k pozorování zázraku rostlinného života člověku stačí jen zasadit semínko.

NEŽ ZAČNEME

Tato kniha má sloužit jako jakýsi vztahový průvodce – manuál k rostlinám a znalostem o nich ve vašem světě, k objevování jejich úžasných mechanismů a především k tomu, aby tento zvláštní vztah přinesl do vašeho života novou dimenzi. Přestože nejde o technické pojednání, sem tam se zde objeví termíny (třeba názvy rostlin či jejich částí), které vám nemusejí být známe, ale přijdou vhod při poznávání rostlin a toho, jak můžeme my i ony společně vzkvétat. Kdykoliv to bude možné, tyto termíny vysvětlím a poskytnu vám popisy či srovnání, abyste dokázali lépe pochopit tyto trochu cizokrajné koncepty.

Pokud se o rostlinném druhu zmíním poprvé, uvedu ho jeho botanickým latinským (vědeckým) názvem. Je to způsob, jak rostliny snadněji kategorizovat a identifikovat. Zároveň tak předejdeme zmatkům, jelikož obecné a krajové názvy rostlin se často velice liší. Například *Monstera deliciosa*, která má veliké, děrované (někdo by mohl říct až „monstrózní“) listy a lahodné jedlé plody (proto to přízvisko *deliciosa*), se pyšní názvy jako mexický chlebovník či ementálová rostlina. V dalším textu mohu použít obecný název rostliny, ale nejdříve ji představím pod jejím botanickým či vědeckým názvem.

Ale i botanici se někdy spletou. Nebo se o rostlinách dozvědí něco nového, díky čemuž je mohou lépe zařadit – třeba v případě, že listy dané rostliny (například některých filodendronů) mohou v dospělosti změnit tvar. To, co tedy bylo kdysi považováno za dva různé druhy, tak může být druhem jen jedním, avšak v různém životním stadiu. V těchto případech budu používat nejaktuálnější latinský název, který je definován v recenzovaných vědeckých časopisech a *The Plant List* (Seznam rostlin, www.theplantlist.org), který společně vytváří Royal Botanic Gardens, Kew a Missouri Botanical Garden (Královské botanické zahrady, Botanická zahrada Kew a Missourská

botanická zahrada) a který slouží jako jeden z nejaktuálnějších pracovních seznamů všech známých druhů rostlin.

Vědecké názvy se obvykle skládají z rodového a druhového jména. *Rod* je taxonomická skupina složená z jednoho či více druhů. *Druh* identifikuje skupinu jedinců, kteří spolu sdílejí klíčové charakteristiky, ale od jiných členů rodu se něčím odlišují. Botanické latinské názvy se běžně píší kurzívou. Rod začíná velkým písmenem a druh malým. Například *Peperomia fraseri* je vědecký název pro rostlinu, kterou známe pod názvem pepřinec. Pokud je určitý druh neznámý či nespecifikovaný, po rodu následuje zkratka „sp.“, například *Peperomia* sp.

Kromě vědecké hatmatilky si všimnete i toho, že než se dostaneme k tomu, „jak“ se něco dělá, nejdřív zjistíme „proč“. Vždycky jsem měla pocit, že zkoumání toho, proč je něco takové, jaké to je, mi umožňuje mnohem důvěrněji pochopit rostliny, kterými jsem se rozhodla obklopit a o kterých jsem přesvědčena, že se stejně tak rozhodly obklopit mě.

A nakonec si všimnete, že celá knížka je protkána osobními příběhy – nejen mými, ale i lidí z mého širšího okolí, kteří do svých životů vnesli rostliny. Upřímně doufám, že tyto osobní zážitky vám pomohou pochopit tu radost, když začnete rostliny pěstovat, dozvídat se o nich stále něco nového, když s nimi začnete zkrátka žít. Od rostlin se toho totiž můžeme hodně naučit. A jak sami zjistíte, rostliny mají vlastní způsob komunikace. Jen jim musíme bedlivě naslouchat.

– Summer Rayne Oakes

ÚVOD

„Zatím nevím, proč rostliny vystupují ze země ani proč se plaví v potocích, proč se plazí po skalách ani proč se valí z moře. Jejich tajemství mě okouzlují a nechávám se pohltit jejich rozmanitostí a nepřebernými druhy. Jsou vidět všude, kam oko dohlédne, ale všude jsou tak tajemné.“

– Liberty Hyde Bailey

„Rostliny mě uklidňují. Jakmile jsem si domů začal pořizovat rostliny, bylo to, jako bych stisknul vypínač a uvědomil si, že jsem celou tu dobu žil ve tmě. Nedokážu ti říct, proč tomu tak je, ale prostě je to tak.“

Tomas

Knihu o rostlinách jsem chtěla napsat už hodně dlouho. Velkou část svého dětství jsem strávila venku. Na jaře a v létě jsem probíhala bojínkem lučním (*Phleum pratense*), který je známější spíš jako „osina v zadku“, a odcházela s pruhy sekretu pěnodějek a červenými skvrnami od hrubé košťavy rákosovité (*Festuca arundinacea*) a jílku vytrvalého (*Lolium perenne*) na holých, opálených nohách. Za chladnějších podzimních měsíců jsem jásala nad úchvatnými odstíny karmínových, okrových a zlatých listů, které změní celou krajinu. A v zimních měsících, kdy se z mých rukavic stávaly kusy alabastrového sněhu, jsem se často nechala okouzlit smaragdovým mechem, který se pohodlně a nevzrušeně choulil pod svým sněhovým příbytkem.

Slovy se dá jen těžko vyjádřit, jak živá se cítím, když jsem venku. Mezi všemi těmi složitými záhadami přirozeného světa. Velkou část svého profesního života jsem strávila snahou přivést lidi zpět k přírodě. Časem mě kariéra zavedla do New Yorku, kde jsem musela opustit svou síťku na motýly a zout holínky a z větší části zanechat životního stylu, na který jsem byla zvyklá. Tuto oběť jsem podstoupila, abych mohla prozkoumat, jak by se lidé z města mohli znovu napojit na své životní prostředí díky výrobkům, které běžně používají (jako je oblečení, kosmetika a jídlo), a díky aktivitám, kterým se každý den věnují (jako je příprava a konzumace jídla z lokálnějších zdrojů, o tom si povíme více později). Jelikož už jsem nemohla jen tak vyjít ze zadních dveří svého domu a nechat se pohltit přírodou, musela jsem přijít na způsob, jak k sobě přírodu přivést. Musela jsem se naučit, jak si vymezit svůj osobní zelený prostor v bytě i v městské komunitě. Znamenalo to vystavět zcela nový vztah s rostlinami ve zcela jiném kontextu.

A tak jsem se do toho pustila. Před více než deseti lety jsem začala s fíkovníkem lyrovitým (*Ficus lyrata*) ve své ložnici. Lístek po lístku, květinu po květině se má pokojová sbírka zelených společníků rozrůstala. Objevovala jsem rostliny podél cest, v dávno zapomenutých květináčích za okny, na farmářských trzích a ve zdejších zahradnictvích. Dokonce odvážně vyrážely z rozbitých chodníků. Mnohé z nich našly domov u mě. Usadila jsem je do robustních terakotových květináčů, krásných ozdobných obalů, kuchyňských cedníků (mají skvělý odtok!), pletených košíků, zavařovacích sklenic a celé řady upcyklovaných plechovek od čaje. Přišla jsem na laciné, nápadité způsoby a místa, kam je položit, zavěsit, zastrčit, ukotvit a upevnit, abych se vyrovnala s malým počtem i šířkou parapetů a zdí, tyčí, sloupů, trámů, a dokonce i mřížoví venku. V průběhu času jsem nashromáždila více než tisíc rostlin v pěti stech padesáti druzích a kultivarech, které se ubytovaly u mě doma. Jeden z mých přátel proto mému bytu začal přezdívat „Visuté zahrady brooklynské“.

Zjistila jsem, že moje úsilí vyvolalo reakci. Když se můj zelenající se byt stal virálem, byla jsem v šoku. Během několika měsíců sledovaly má videa a příběhy rostlin v mém domově desítky milionů lidí. Hledali zajímavost dne? Neřekla bych. „Žena žije se stovkami pokojových rostlin“ by asi byl působivý titul, ale měla jsem pocit, že za jejich zájmem je něco jiného. Nehledali ani inspiraci pro zařízení interiéru. Zjistila jsem, že rostliny jsou pro nás mnohem

víc než jen vyhledávanou dekorací. Nespočet lidí mi posílalo své příběhy (o některých z nich se dočtete v této knize) o tom, jak vztah s rostlinami zlepšil mnoha způsoby jejich vlastní život.

„Jsem ráda, že mám v obývací místnosti čistší vzduch. Zeleně, kterou rostliny přinášejí do mého domova, mi dává pocit štěstí.

Žiju v bytě v suterénu bez oken, takže jsem byla nadšená, že se mým rostlinám daří ve světle žárovek.“ – Alamay

„Jsme s manželem rádi, že máme doma rostliny. Vzduch nám připadá čistší, a když je člověk spatří na parapetu po probuzení, cítí se vyrovnanější. Péče o ně a zalévání mě uklidňuje a naplňuje pocitem odhodlání, jako by to byl takový malý úspěch. Když vykvete nebo vyrostou, mám pocit, že rostu i já. A když je hnojím, připomínám si, že si musím také dodat živiny.“ – Sarah A. @clandestine_thylacine

„Pobyt na místě s mnoha rostlinami přináší energii prosycenou vůní zeleně. Vzduch je díky nim svěžší. Péče o rostliny mě uvolňuje. Když hledám listy k prořezání, zpomalím, a když je zalévám, připomenu si, že mají svůj vlastní rozvrh. U svých rostlin se cítím dobře a příjemně.“ – Madeline T.

„Vždy jsem si myslela, že nedokážu rostliny udržet naživu, že mi nikdy nic nevyroste. Když se narodil můj syn, prožila jsem při porodu hrozné trauma a rozvinula se u mě poporodní deprese, která mě zahnala do pořádně tmavých míst. Na návrh kamarádky, která se věnuje hortikulturní terapii, jsem začala pěstovat rostliny. Učila jsem se o ně pečovat a všímat si jich, a když jsem viděla, že se jim daří, nabyla jsem sebevědomí a došlo mi, že se daří i mému dítěti.“ – Liz

„Když jsem nervózní, potřebuju dělat něco kinestetického, abych se rozptýlila. Obvykle přesazuju své pokojové rostliny a rozmotávám jejich kořeny. Ujišťuju se, že mají dost prostoru k růstu a dýchání. Taký u nich jen tak sedím a studuju jejich jedinečné listoví. Někdy to, co vidím, nakreslím. Každý den s nimi ležím pár minut na sluníčku a připomínám si, že musím dýchat zhluboka.“ – Ivy

Na těchto zprávách, které mi přišly od lidí z mé komunity, mi něco připadalo pozoruhodně stejné, a sice to, do jaké míry je mnoho z nás vzdáleno životu venku a jak uspokojivý pocit nás naplní, když najdeme cestu zpět k přírodě a rostlinám. Tak proč to nedělá víc z nás?

Možná proto, že se tento úkol zdá skličující či přímo nemožný, aniž by člověk zásadně změnil svůj životní styl. Zahradničení (tak, jak ho známe) totiž nedrží krok s odchodem společnosti z venkova do center měst. Většina z nás nemá ani kousíček vlastní úrodné půdy.

Ale přesto je ten pocit, který jsem mívala v dětství, kdy jsem byla obklopena rostlinami, na dosah. A platí to i pro ty z nás, kdo žijí v miniaturních bytech ve městech, pro ty, kdo o rostlinách nevědí zhola nic, i pro ty, kdo jsou přesvědčeni, že mají příliš práce na to, aby se o něco zvládali starat, nikdy se nepovažovali za přírodní typ nebo žijí v domněnku, že na zahradničení mají „obě ruce levé“. Objevila jsem zkratky, okliky, duševní nastavení a strategické zvyky, které můžete využít, a vnést tak rostliny a jejich oživující vlastnosti do svého domova. Bez ohledu na to, kde žijete a jak jste zkušení. Díky tomu se nenaučíte jen to, jak začlenit rostliny do svého života a udržet je naživu, ale přijdete i na to, jak se zapojit do emotivního dialogu mezi člověkem a rostlinou, a získat tak cenné rady o vás samých a vašem místě na Zemi.

Ačkoliv je to kniha o rostlinách, možná vás překvapí, že *Aby vás rostliny milovaly* není čistě zahradnickou publikací. Jde spíše o knihu o vztazích. Rostliny (ať už si to uvědomujeme, nebo ne) jsou nedílnou součástí našich životů již od narození. V mnoha případech si jich ani nevšímáme. Pokud ano, vnímáme je jen jako zajímavé předměty na pozadí či jako součást vybavení.

Nicméně jakkoliv to možná bude znít naprosto zřejmě, rostliny jsou živé, dýchající bytosti, které se nám mohou neuvěřitelně odvděčit, pokud si jich budeme všimnat a záměrně je zapojíme do svých životů. Naučit se žít s rostlinami a vytvořit si s nimi vztah je cíl, kterého může dosáhnout každý alespoň trochu motivovaný člověk. Ale stejně jako u vytváření silného, zdravého a prospěšného vztahu s jiným člověkem se ho nedá dosáhnout jen udílením „tipů na péči“. Pevný, trvalý a prospěšný vztah vyžaduje zdravou porci pozorování, respektu, úsilí, pochopení a lásky. A o tom všem je tato kniha.

Bud'te si jisti, že se s vámi podělím i o rady, jak se o rostliny lépe starat. To, že se z vás stane dobrý ošetřovatel rostlin, je ale jen jednou z výhod, které vám tato kniha snad přinese. Naučit se o rostliny dobře pečovat vás může dovést k ještě vyššímu cíli. Ve svém jádru je tato kniha totiž o tom, jak můžeme rozvinout každodenní dovednosti a významné rituály, které pozitivně ovlivní naše životy (a jak si můžeme dále vytvořit zdravější a silnější vztah se sebou samými, svou komunitou a svým domovem tady na Zemi). A to vše díky vztahu s rostlinami. A nepůjde jen o rostliny, jejichž společnost si vybíráme doma, ale i o ty, kterých si nevšímáme ve světě kolem sebe. O houževnaté plevely, které navzdory všemu přežívají v popraskaných chodnících. O rostliny v komunitní zahradě na konci ulice. O stromy velkých tajemných lesů, které nám připomínají pohádky, vzdálenou vzpomínku uloženou hluboko přehluboko v naší vlastní DNA. Slouží jako připomínka toho, že v jednu chvíli jsme všichni vyšli ze zemitého lůna matky přírody.

Napříč celou knihou budu mapovat průběh odtržení naší společnosti od světa rostlin a jejich návrat do našich životů, i když novým a jiným způsobem. Navíc bych vás ráda vyzvala, abyste si rozšířili svůj pohled na rostliny a snažili se na život nahlížet trochu víc z jejich perspektivy. Zjistíte, že jakmile rostliny poznáte trochu lépe, propojíte se lépe se sebou samými a díky tomuto sebevědomí a pozorování se budete lépe starat nejen o rostliny, ale i o sebe samé, lidi kolem sebe i naši planetu. Tak se vrhněte do světa rostlin a objevte, jak můžete začít pečovat o svůj vlastní kousek zeleně – ve svých domovech, myslích i srdcích.